

בסלון של בן־יהודה

בתערוכה חדשה במוזאון ראשון לציון מוצגים רהיטים מבית אליעזר בן־יהודה, השוכנים דרך קבע באקדמיה ללשון העברית והושאלו עתה למוזאון. רהיטים אלו הם "עבודת דמשק" עם פיתוחי צדף וערבסקות, ונראה שבן־יהודה קיבל אותם שי מידידים ערבים בירושלים.

בתערוכה מתעורר לחיים ביתם של חמדה ואליעזר בן־יהודה – "הסלון" שטיפחה חמדה בן־יהודה בבית המשפחה בירושלים היה מוקד עלייה לרגל למשכילים ולשוחרי התחייה הלאומית וחיידוש השפה העברית, והוא זכה לכינוי "בית ועד לחכמים".

לפרטים נוספים על התערוכה החדשה במוזאון ראשון לציון

זהב לישראל

ברכות לארטיום דולגופיאט, זוכה מדליית הזהב במשחקים האולימפיים.

זָהָב הוא שם מתכת יקרה שנזכרת בשלל הקשרים בתנ"ך. לעיתים הוא בא בצירוף שמות כלים ותכשיטים דוגמת טבעת זָהָב, מנורת הַזָּהָב, פַּעֲמָן זָהָב, נָזָם זָהָב, שַׁרְבִיט הַזָּהָב, אֶגְרִטְלֵי זָהָב ואפילו אֱלֹהֵי זָהָב, אבל גם כמתכת גולמית: "כָּל אֶרֶץ הַחִוִּילָה אֲשֶׁר שֵׁם הַזָּהָב" (בראשית ב, יא).

המילה זהב מוכרת מלשונות שמייות רבות, ובכלל אלו ארמית (דָּהָב) וערבית (ذَهَب, ד'הַב), ואולם היא נעדרת מאוצר המילים של לשונות שמייות אחרות כפניקית, אוגריתית ואכדית. בלשונות אלו היא באה בשם מקראי אחר לזהב – קרוץ – הנקרה בלשון השירה: "וַתַּצְבֵּר כֶּסֶף כְּעָפָר וְקְרוּץ כְּטִיט חֻצוֹת" (זכריה ט, ג).

להרחבה

חניתי או החניתי?

רבים מתלבטים כיצד יש לומר – חניתי או החניתי? שתי הדרכים מקובלות בפי דוברי העברית, ואיננו רואים סיבה לפסול אותן.

נשאלת השאלה איך אדם שהשאיר את מכוניתו ברחוב יכול לומר 'חניתי ברחוב', שהרי הוא עצמו אינו נשאר במקום אלא רק מכוניתו.

ההסבר לכך הוא תהליך ההזדהות שחל בתפיסתנו בין המכונית לנהג. כמו שנוכל לומר 'המכונית משתוללת על הכביש' ובעצם כוונתנו לנהג בה, כך נוכל לומר 'חניתי ברחוב' כשכוונתנו למכונית.

אפשר כמובן להשתמש בפועל הגורם הִחָנָה (בבניין הפעיל) ולומר 'החניתי את המכונית ברחוב'. ויש הנוקטים לשון קצרה: 'החניתי ברחוב'.

להרחבה

השתלמויות חדשות בשנת הפעילות תשפ"ב

לאחר חגי תשרי ייפתחו שלוש סדרות השתלמות מקוונות – מהרו להירשם ולהבטיח את מקומכם:

■ **תורת ההגה והצורות – 12 מפגשים מקוונים:**
בהשתלמות נתחקה על התהליכים ההיסטוריים שקרו בצורות העבריות – ההשתלמות מיועדת לבוגרי ההשתלמות בניקוד או לבעלי ידע בניקוד.
לפרטים ולהרשמה

■ **יסודות התחביר – 12 מפגשים מקוונים:**
בהשתלמות נכיר את הקשרים בין רכיבי הצירופים והמשפטים ונבדוק את השפעתם על דרכי הניסוח. נראה שהכרה טובה של תחביר המשפט מסייעת הן לפיענוח טקסטים הן לניסוח טקסטים.
לפרטים ולהרשמה

■ **שיפור הטקסט המשפטי – 4 מפגשים מקוונים:**
ההשתלמות מקנה כלים לניסוח בהיר ותקין של הטקסט המשפטי: חוזים, כתבי טענות, פסקי דין.
לפרטים ולהרשמה

במקורו הביטוי **צאן ברזל** הוא מונח משפטי־הלכתי מתחום דיני הממונות. במשנה הוא נזכר בהקשר של הסכמי הממון שבין איש ואישה הבאים בברית הנישואים, ועניינו הוא נכסים שהאישה מביאה עימה מבית הוריה (נדוניה) ו"מכניסה" לרשות הבעל. המיוחד בנכסים האלה הוא שבמקרה של פקיעת הנישואין (מחמת גירושין או פטירת הבעל) הם או ערכם חוזרים לאישה.

לפי זה צאן כאן הוא כינוי לנכסים בכלל, ובצירוף צאן ברזל – נכסים שמצד מעמדם הם חזקים וקיימים כברזל.

הצירוף **נכסי צאן ברזל** התגלגל ללשון ימינו במשמעות של דבר יציב וקבוע – נכסים רוחניים או תרבותיים שהפכו ליסוד שאין עליו ערעור.

"האמנם אין חברי הבנק העברי מרגישים את כל העלבון הלאומי, בהיות הבנק העברי נקרא רק בשם עברי, ואין העברית שלטת בו כלל?"

בארכיון שלנו מצאנו תכתובת משנת תרע"ב (1912) שראשיתה נזיפה של ועד הלשון בעובדי הבנק על שאינם מדברים בעברית עם הלקוחות, והמשכה בתגובת מנהל הסניף. מדובר בסניף של "חברת אנגליא-פלשתינה" (אפ"ק) שהפעילות הכלכלית של ההתיישבות היהודית בארץ הושתתה עליו (לימים הייתה לבנק לאומי לישראל).

תכתובת זו מעלה את השאלה אם תפקידו של המוסד העליון ללשון העברית לשמש מעין משטרת לשון ולהוכיח את מי שאינם מקפידים על שימוש נאות בעברית, שאלה שעולה גם בימינו אנו.

להרחבה על גלגולו של מטבע הלשון

לעיון בתכתובת

שאלה בעברית

תמיכה באקדמיה

אם נתקלתם בבעיות תצוגה [לחצו כאן](#) לצפייה בדפדפן

